

A MŰSZAKI FELADATOK MEGSZERVEZÉSÉNEK, VÉGREHAJTÁSÁNAK TAPASZTALATAI AZ IFOR MISSZIÓN BELÜL

Jan Gireth mk. alezredes,
a Brnoi Katonai Akadémia vezető oktatója
Fordította: Dr. Szabó Sándor mk. ezredes.
A fordítást ellenőrizte: Dr. Padányi József mk. alezredes.

Bevezetés

Az általános béke szerződés aláírása Párizsban 1995. december 14-én és Bosznia-Hercegovina, valamint Horvátország intenzív béketárgyalásainak befejezése a NATO képviselőkkel az amerikai Daytonban megteremtette a feltételeket a Bosznia-Hercegovinai helyzet békés kezelésére és megújítására. A Párizsi békeszerződés aláírását követő napon az ENSZ Biztonsági Tanács jóváhagyta az 1031. számú határozatot, amely felhatalmazást adott a NATO-nak a békeműveletek megvalósítására. 1995. december 16-án az Észak Atlanti Tanács jóváhagyta az „Implementation Forces - IFOR - Végrehajtó Erők -” tervét a NATO parancsnokság alatt és ugyanezen a napon megkezdődött az IFOR főerőinek felvonulása a „Joint Endeavour- Közös Erőfeszítés” hadműveleten belül.

Az IFOR főerőinek felvonulása légi-, szárazföldi-, és vízi úton történt. Az IFOR erők bonyolult téli időjárású viszonyok között, szegény úthálózattal, a repülőterek és kikötők korlátozott megközelítési lehetőségeivel, nagyszámú rombolásokkal és sérült hidakkal, alagutakkal rendelkező területen felvonultak fel.

A csapatok szállításának biztosítása alapos szervezést és koordinálást követelt meg. Ezen feladat súlyát bizonyította az átszállított csapatok száma. A NATO főtitkár bejelentette, hogy a főerők áttelepítését 1996. február 18-ra befejezik. A telepítésben 33 nemzet vett részt, melyet durván számítva 50 000 NATO személyzettel és körülbelül 10 000 nem NATO tagország katonáival reprezentáltak. Az IFOR erők mozgatására több mint 2800 légiszállítást, 400 vonat és több mint 50 hajó szállítást hajtottak végre.

Műszaki küldetés és feladatok az IFOR béke misszió támogatására

Az IFOR béke misszió műszaki támogatása céljának meghatározása a 40105. számú hadműveleti terv - a Szövetség Európai Erőinek Főparancsnoka Leighton Smith által - kiadott E kiegészítésében a következő volt:

„Műszaki hadműveletek vezetése (végrehajtása) az ENSZ és az Észak-atlanti Tanács által meghatározott hadműveletekben, összekapcsolva a béke megvalósításával.

Ezen cél megvalósítására a következő műszaki támogatási feladatok és rendszabályok kerültek meghatározásra a hadszíntéri hadműveletekben:

- a stratégiai infrastruktúra felújítása, amely áll:
  - közlekedési utakból és vasútvonalakból;
  - a fő utánpótlási /ellátási/ utakból;
a kikötőkből, a repülőterekből és vasúti végállomásokból, /átrakóállomásokból./
- a katonai parancsnokságok és logisztikai infrastruktúra;
- a mozgékonyság és védelem (biztosítása);
- közreműködés a békefolyamatban.

Ezek a feladatok következtek a Daytoni Egyezmény által az IFOR misszió elé kitűzött szükségletek és követelmények teljesítéséből, amelyek minimális katonai követelményekkel voltak megszervezve.

A műszaki feladatokat jelentősen befolyásolta a terep, az időjárási feltételek, az aknák és a fel nem robbant lőszeres hatalmas mennyisége, a rossz állapotban lévő közlekedési vonalak, valamint a lezárt és rombolt hidak, alagutak nagy száma.

Az IFOR műszaki erők szervezeti felépítése

A műszaki feladatok és a környezet műszaki funkcionális kapcsolatai alapján az IFOR műszaki erők szervezete a következőképpen volt felépítve (lásd 1. sz. ábra).

- Hadászati szinten az IFOR hadszíntéri műszaki főnök állt. Ennek a szintnek a funkciója a hadszíntéri műszaki célkitűzések /irányelvek/ meghatározása, koordinálása, a műszaki erőforrások (pénz- és anyagi eszközök) keresése, valamint ezek összehangolása a SHAPE-val (a Szövetséges Erők Európai Főparancsnokságával) és a NATO-val;
- Hadműveleti szinten ACE Gyorsreagálású hadtest és a Támogató Parancsnokság (C-SPT) gondoskodott a hadtest szintű beruházások tervezéséről és megvalósításáról. Az ARRC felelősségi körzete Bosznia-Hercegovina volt. Ezzel szemben, a Támogató Parancsnokság elsődlegesen Horvátországban működött, habár ők biztosították a ARRC-ot is amikor kérték.

- Harcászati szinten, a Többnemzetiségű Hadosztály (MND) műszakiak működtek együtt az ARRC-al, megvalósítva a beruházásokat (tervfeladatokat) az adott hadosztály körzetében.

- A Területi Műszaki Irodákat összekapcsolták mindegyik Többnemzetiségű Hadosztállyal, biztosítva a polgári szerződések támogatását mind Horvátországban mind Bosznia-Hercegovinában.

A műszaki támogatási feladatok és célok végrehajtására a következő műszaki erők szervezete volt kialakítva. Szarajevóban az IFOR parancsnokság részeként volt egy műszaki osztály (CJENG) az IFOR műszaki főnök vezetésével. Az Ő alárendeltségében volt a Gyorsreagálású Hadtest műszaki főnök (ARRC CHENG) saját műszaki részlegével és a Műszaki Koordinációs Központtal (Engineer Coordination Centre - ENGCC). A Gyorsreagálású Hadtest műszaki főnök /ARRC CENG/ volt felelős a műszaki tisztek szakképzettségi szintjéért a Többnemzetiségű Hadosztályoknál, a saját műszaki erőinél, valamint a támogató (biztosító) egységeknél, melyek a Magyar-, a Román műszaki zászlóaljakból és a BELUGA logisztikai egységből (Belgium, Luxemburg, Görögország és Ausztria egységei) álltak, mely magába foglalt egy belga műszaki századot is.

A nemzeti műszaki erőkkel az összeköttetés az adott országok összekötő tisztjeivel volt megvalósítva, akik a Gyorsreagálású Hadtest műszaki osztályán dolgoztak. A Támogató Parancsnokságot Zágrábban hozták létre, biztosítani a logisztikai misszió megvalósítását és az előretolt parancsnokságnak volt alárendelve a közvetlenül alárendelt támogató dandárral, mely a Német Kontingensből és a saját műszaki zászlóaljából állt.

Ezen műszaki elemek szervezeteinek részei adták a műszaki támogatásban a beruházások forrását a NATO-ból, a közös pénzalapot az infrastruktúra helyreállítására. A végletekig leegyszerűsített 3. sz. ábra bemutatja a beruházás folyamatát, és elszámolását a NATO közös beruházási műszaki tervekbe illesztve. A hadszíntéri követelmények a Gyorsreagálású Hadtesttől (ARRC) és a Támogató Parancsnokságtól (C-SPT) érkeztek a CJENG-hez.

Az ügyekben közreműködik a hadszíntér parancsnokság, annak ellenére a műszaki osztály kialakította ezeket a követelményeket saját maga. Ezek a követelmények lettek elküldve a SHAPE-n keresztül a NATO-hoz, a műszaki, infrastrukturális láncolat (kapcsolat) mentén. A NATO által jóváhagyott költségvetés visszajut a Költségvetési Törzsfőnökön át az IFOR Költségvetési Ellenőrközhöz. A hadszíntéri szintű költségvetési program végrehajtása az IFOR műszaki hivatalra hárult. Egyetértésben a FINCON-nal és CJENG-el engedélyezi az anyagi eszközök felhasználását a helyi BUDFIN Hivatal részére, amikor az szükséges az ARRC és a C-SPT számára.

A műszaki tervek szelektálva voltak. Az alapvető cél biztosítani a küldetés végrehajtását az IFOR erők lehetőségeivel és felhasználni azokat polgári célok-

ra, úgymint tartalék hidak létesítése, alagutak és út- vasútszakaszok javítása. Ezek a beruházások (tervek) voltak kijelölve a rombolt infrastruktúra megújításának segítésére és a civil élet feltételeinek megteremtésére. Az IFOR Műszaki Beruházások Általános Működési Eljárásai úgy voltak felépítve, hogy megalapozzák a közös eljárásmodokat az előterjesztésben, megvalósítva a NATO műszaki beruházásokat.

A műszaki beruházások voltak befejezve mindkét /formával/ szerződéssel vagy csapat erővel a C-SPT szerződéskötő hivatalok parancsnoksága alatt, vagy a műszaki csapatok által az ARRC vagy az MND-k parancsnoksága alatt. A követelmények az anyagon, időn, speciális eszközön és a tapasztalaton túl hasonló terveket is számba vettek, amikor eldöntötték a tervek megvalósításának módját.

Ha eldöntötték a civil cég alkalmazását, akkor a meghívás tenderre volt kiírva a társágok számára és a tender győztesének ítélték oda a megrendelést. Egy példa, amit szeretnénk megemlíteni a horvát Duro Dakovic társaság, amelyik résztvett a rombolt Slavonski Brod-i közúti híd fémszerkezetének javításában.

A Műszaki Koordinációs Központ szerepe, szervezete, rendeltetése és fő tevékenységei.

A Műszaki Koordinációs Központ volt megbízva a műszaki beruházások tervezésével, megfigyelésével, megvalósításával és technikai tanácsadással, valamint segítségnyújtással közvetlenül a műszaki főnök által.

Szervezeti felépítését a 4. sz. ábra mutatja, melyet a műszakiak alakítottak ki a fenti Műszaki Koordinációs Központ céljainak megvalósítására. A Műszaki Koordinációs Központot a (műszaki) főnök irányította a helyettesével, aki a ezenfelül a beruházás (terv) managere is volt. Ez magába foglalt egy hadművelleti és egy tervező csoportot, egy beruházási (terv) igazgatóságot, egy pénzügyi csoportot, egy akna koordinációs központot a körzetre kiterjedő felelőséggel és három körzeti műszaki irodát. A Műszaki Koordinációs Központban mialatt ott szolgáltam 13 ország képviselői (Ausztria, Kanada, Horvátország, Franciaország, Németország, Anglia, Görögország, Magyarország, Olaszország, Hollandia, Norvégia, USA és Cseh Köztársaság) dolgoztak.

A Műszaki Koordinációs Központ fő feladatai:

- irányítani az összes hadszíntéri műszaki csapatot és a közös NATO forrású infrastrukturális beruházásokat;
- biztosítani a műszaki kapcsolatot az IFOR és a Horvát Köztársaság között;

- működtetni a hadszíntéri Akna Koordinációs Központot.

A Műszaki Koordinációs Központ felelősségi területe

A Műszaki Koordinációs Központ, az Akna Koordinációs Központ és egy Területi Műszaki Iroda Zágrábban volt elhelyezve ugyanabban az épületben, ahol a logisztikai parancsnokság, abból a célból hogy a jobb legyen a koordináció a logisztikai parancsnokság önálló osztályával. Területi Műszaki Irodák voltak elhelyezve Horvátország területén is olyan rendben, hogy gondoskodni tudjanak a többnemzetiségű hadosztályok optimális ellátási szintjéről. A zágrábi Területi Műszaki Iroda az Északi Többnemzetiségű Hadosztályt /MND(N)/, a spliti a Dél-nyugati Többnemzetiségű Hadosztályt /MND(SW)/, míg a plocei az Dél-keleti Többnemzetiségű Hadosztályt /MND(SE)/ látta el, illetve biztosította. A rendelkezésre álló valamennyi regionális műszaki iroda három csoportból állt, akik tervezték, és ellenőrizték a műszaki beruházások pénzügyeit az IFOR által kijelölt felelősségi körzetben.

A Műszaki Koordinációs Központ fő tevékenységei az IFOR misszió ideje alatt

A Műszaki Koordinációs Központ fő tevékenységei voltak:

- hídjavítás, főleg a Száva és az Una folyókon;
- hadtest utak ideiglenes javítása és fenntartása;
- összpontosítási és elhelyezési körlet ellátásának előkészítése, a tengeri kikötőkben - Ploceban és Splitben - a partraszállás elősegítése;
- a Sisak-Volinja vasútvonal javítása.

A Száva és Una folyón keresztülvezető hidakat azért javították meg, hogy biztosítsák a közúti és vasúti összeköttetést Horvátország és a hadszíntér között. Ezek a hidak tették lehetővé az ellátás folyamatos biztosítását, a csapatok mozgását a tevékenységek végrehajtása és a csapatok váltása során. Ezen felül biztosították az Északi Többnemzetiségű Hadosztály /MND(N)/ kivonását Magyarországra a béke misszió megvalósítása után.

Magától értetődő az 5. sz. ábráról - a Száva és Una folyó hídjainak a kiindulási (alap) helyzete - hogy valamennyi fontos híd rombolva volt. Az IFOR csapatok szükségleteinek és követelményeinek értékelése során eldöntötték a híd megjavítását az Északi Többnemzetiségű Hadosztály MND(N) és a Dél-

nyugati Többnemzetiségű Hadosztály MND(SW) felelősségi körzetében. A megjavított és megnyitott hidak a következők voltak:

- Brcko-i közúti híd - 1996.03.28.
- Bosanska Gradiska-i közúti híd - 1996.05.02.
- Volinja-i vasúti híd - 1996.06.29.
- Slavonski Brod-i közúti híd - 1996. 09.07

A hadtest utak javítása és fenntartása az egyik legfontosabb feladata volt a Területi Műszaki Irodáknak (REO) az önálló Többnemzetiségű Hadosztályok (MND) felelősségi körzeteiben. Ezen hadművelet alatt több mint 1700 km utat javítottak meg. Az első javításra szóló szerződéseket 1996. márciusában kötötték meg.

A Műszaki Koordinációs Központ (ENGCC) további feladata volt egy műszaki beruházás, amelyet olyan gyülekezési körletek megépítésére szántak, ahol megtisztítják és ellenőrzik az eszközöket, illetve, amely körletekben a harcjárművekből kivett lőszeret csomagolását hajtják végre. Ezek a körzetek Slavonski Brod mellett lettek megépítve az ütemezett mozgások és elsősorban az Északi Többnemzetiségű Hadosztály MND(N) csapatai számára. A váltás és a visszavonás biztosítására a Dél-keleti Többnemzetiségű Hadosztály MND(SE) és a Dél-nyugati Többnemzetiségű Hadosztály MND(SW) be- és kirakodó körletei Ploce és Split kikötőiben voltak kiépítve.

A Sisak-Volinja vasútvonalat Horvátország, Bosznia és Hercegovinát összekapcsolása céljából javították meg. Továbbá azért, hogy megkönnyítse az élelem és anyagok szállítását a Cseh zászlóalj részére, mivel az utolsó kirakó állomás, amelyet használni lehetett Horvátországban Karlovac volt, 170 km távolságra a Bosanska Krupa-i Cseh zászlóalj logisztikai bázisától. Ha a vasútvonalat lehetett volna használni ez lehetővé tette volna Prijedor kirakodó állomás igénybevételét, ami biztosította volna a logisztikai bázisig tartó út 100 km-el történő lerövidítését. Sajnos 1996. szeptember 13-tól - amikor a vasútvonal megjavítása magába foglalta a az Una határfolyón átvezető vasúti híd megnyitását is -, a vasútvonalat csak kétszer használták, beleértve azt a vonatot is, amely átment (a hídon) az ünnepélyes megnyitáson.

Tanulságok:

Az IFOR erők mandátuma Bosznia-Hercegovina területén 1996. december 20-án véget ért. Tekintettel a tartós bizonytalanságra, a választások szabályszerű feltételeinek megteremtésére és más politikai szempontokra az ENSZ Biztonsági Tanácsa 1996. december 12-én elfogadta az 1088. sz. határozatot, amely 18

hónapos időtartamra mandátumot adott a Stabilizációs Erők (SFOR) számára, amely felváltotta az IFOR erőket.

Az SFOR 1996. december 20-án kezdte meg gyakorlati tevékenységét, melynek célja: megelőzni az ellenségeskedés kiújulását és segíteni a béke megteremtését Bosznia-Hercegovina számára, mely szükséges a gazdasági fejlődés feltételeinek megteremtéséhez, a háború sújtotta területek helyreállításához, a politikai kultúra és kapcsolatok rendezésének fejlesztéséhez a szemben álló felek között.

A stabilizáló erők létszámát csökkentették, így a műszaki erők létszáma is csökkent. Az SFOR erők új szervezeti felépítésében a Műszaki Koordinációs Központot (ENGCC) átalakították egy műszaki csoporttá. A Területi Műszaki Irodák (REO) és az Akna Koordinációs Központ (MCC) részei visszakerültek az SFOR műszaki osztály közvetlen alárendeltségébe Szarajevóba. A Területi Műszaki Iroda (REO), amely az Északi Többnemzetiségű Hadosztályt /MND(N)/ támogatta átköltözött Zágrárból Slavonski Brodba. Az SFOR műszaki osztály szervezete is változott.

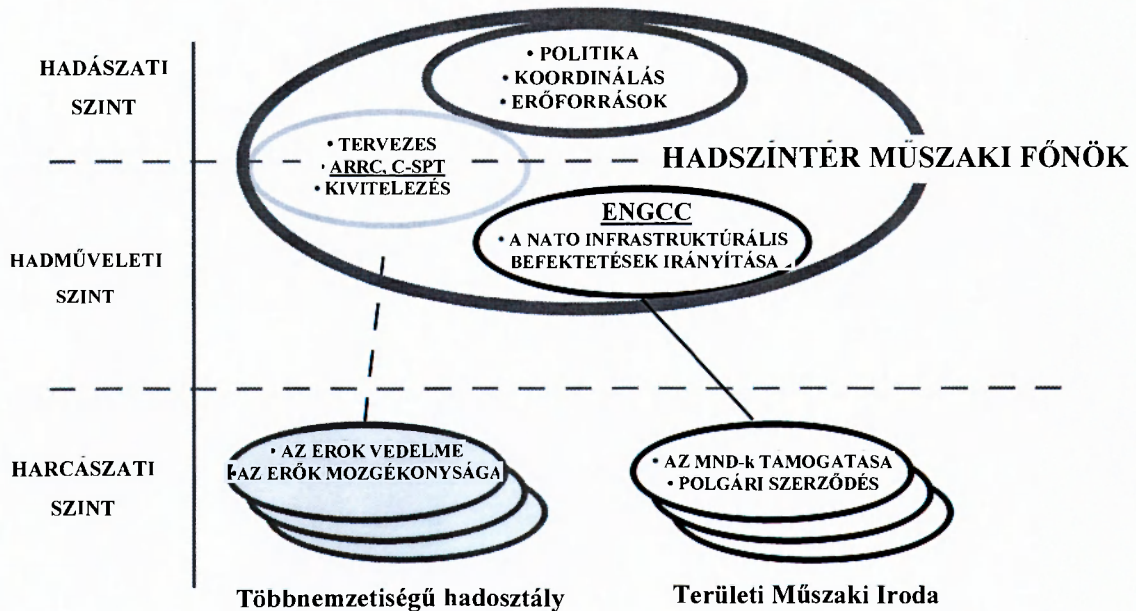
A megszerzett tapasztalatok és ismeretek az IFOR béke misszió alatt bizonyították a műszaki támogatás fontosságát a béke missziók során. Tekintettel a Bosznia és Hercegovinai háború által rombolt infrastruktúrájára a műszaki misszió megvalósítása - különösen a mozgásszabadság biztosítása a hadszíntéren és a csapatok védelme - lett a pillére az IFOR számára kijelölt missziók végrehajtásának.

Tekintettel a műszaki missziók bonyolultságára azokat csak a műszaki csapatok segítségével lehetett megvalósítani.

Azért, hogy felújítsák a rombolt infrastruktúrát nagy jelentőségű beruházásokat kellett megvalósítani viszonylag rövid időn belül a műszaki erőkkel, az IFOR erőkkel és a helyi civil a hatóságokkal. Ezt nevezték ügynökségeknek, amelyek felelősök lettek a műszaki beruházások koordinálásáért, megvalósításáért mind az IFOR szervezeti szintjén mind pedig a civil hatóságok vonatkozásában. A Műszaki Koordinációs Központ (ENGCC) és a három Területi Műszaki Iroda (REO) önállóak voltak, amely meghatározta a munkák műszaki követelményeit, prioritását és sorrendjét, a beruházások költségeit és a megvalósítás teljesítését. A Műszaki Koordinációs Központot (ENGCC) szükségességét igazolta számtalan elkészült műszaki beruházás, főleg a rombolt infrastruktúra területén.

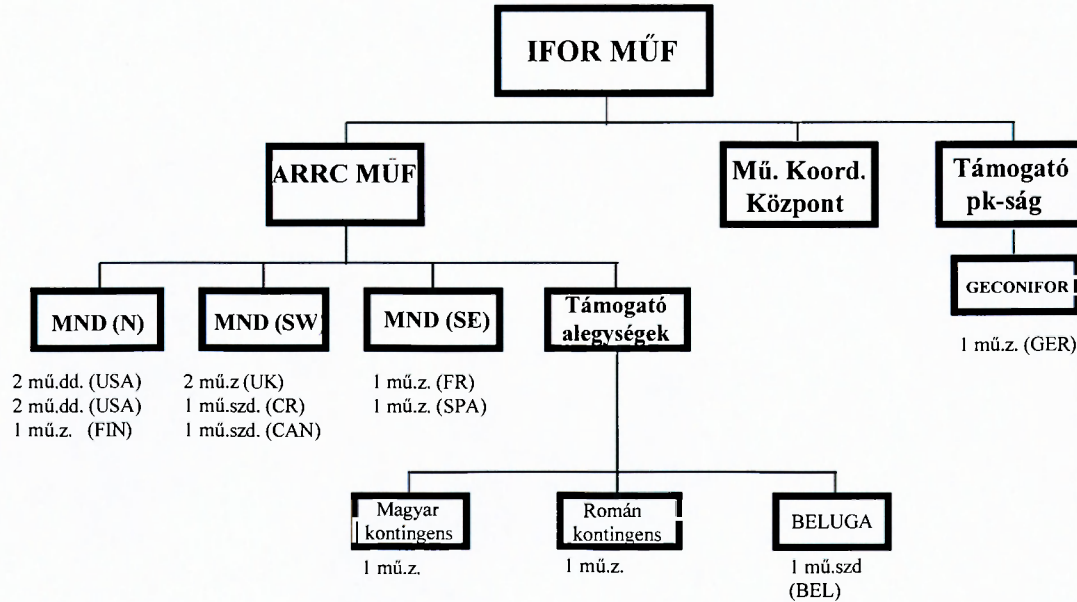
Ki lehet jelenteni azt, hogy az IFOR béke misszió keretén belül több ezer kilométer út, több mint 60 híd épült, vagy került megjavításra, repülőterek lettek megnyitva a civil légi forgalom számára és több ezer kilométer vasútvonal lett megjavítva, illetve megtisztítva az aknáktól.

A működés kapcsolatrendszere

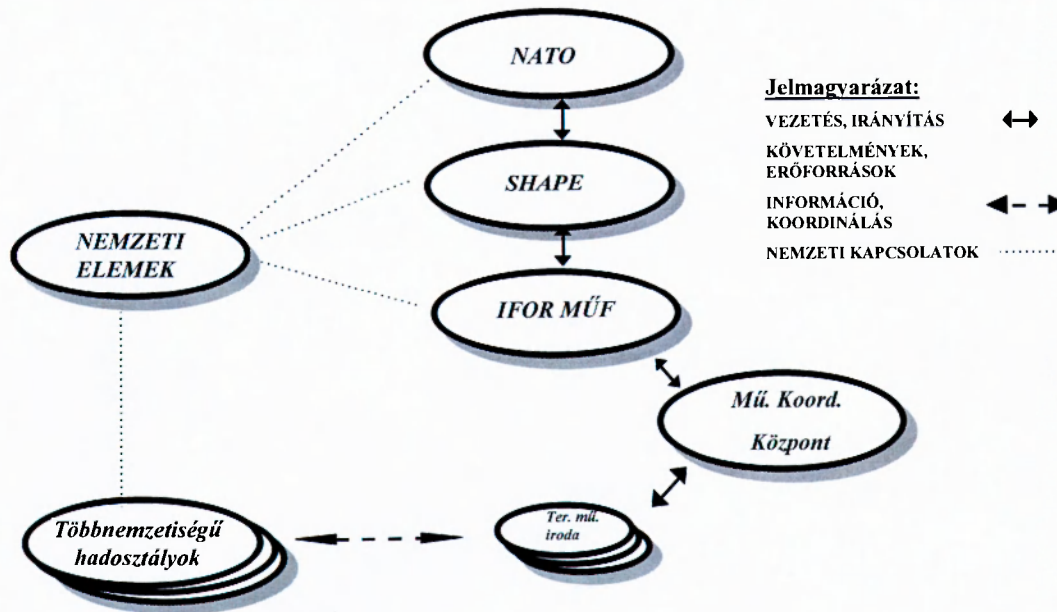

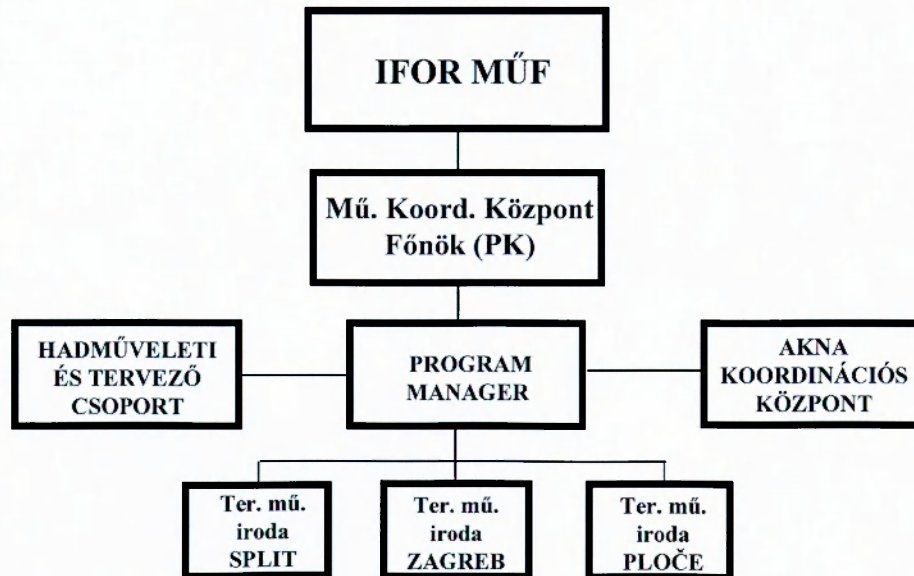
Az IFOR műszaki csapatok szervezeti felépítése

NATO beruházások - döntési lánc

A Műszaki Koordinációs Központ szervezete

A Száva és Una folyók hídjainak helyzete

A MŰSZAKI KOORDINÁCIÓS KÖZPONT TERÜLETI ELHELYEZKEDÉSE

